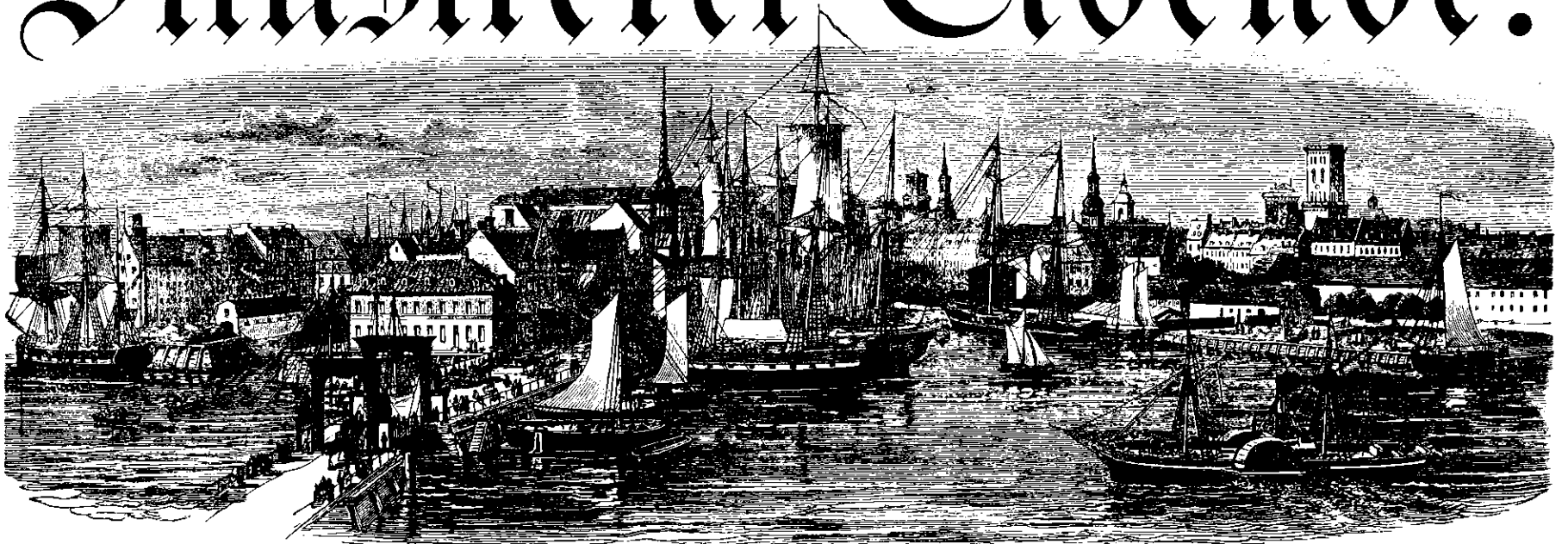

Illustreret Tidende.

Nr. 91.]

Udkommer hver Søndag.

— Kjøbenhavn den 23. Juni 1861. —

2 Rdlr. Kvartalet.

[2det Bind.

Indhold.

Rigsarchivar Christian Lange, af Ludvig Daas. — Anders Litzjeb (fortsat). — Femte Juni-Festen paa Dybsbolbante. — De nordiske Konstnere paa Maleriudstillingen i Paris. — Ugens Politisk. — Meddelelser af blandet Indhold. — Deavens gymnastiske Invigatorator.

Rigsarchivar Christian Lange.

Det er i høi Grad glædeligt at iagttage det store Opvoing, som den nationale Videnskabelighed i den sidste Menneftsalder har taget i Norge. Thi medens man i det Hele maa indrømme, at Nordmandene siden 1814 — især naar Hensyn tages til Nationens numeriske Svagheit og ydre Fattigdom, samt til, at Universitetet først iaar bliver 50 Aar gammelt — kunne opvise forholdsviis mange agtede Videnskabsmænd, er der dog intet Felt, paa hvilket der i Norge er virket i den Maalestok som den fædrelandske Historie og Sprogforskning. I disse Videnskabens Grense har der dannet sig en selvstændig Skole under Mestere, der ogsaa udenfor Norges Grændser deels allerede have vundet, deels vistnok i Fremtiden endmere vilde vinde Anerkjendelse, ja tildeels Beundring. Bortset fra lærde Forskninger af S. C. Berg, som var dannet i en tidligere Periode, og af Munkhe, hvem Sygdom nu i en Snees Aar har hindret fra literaire Syssler, er der ved Mænd som Keyser, Munch, Lange, Unger, S. Mafsen, S. Bugge, fremstaaet Værker, hvori den norske Nation med Rette sætter sin Glæde og sin Stoltheit. Af denne Række bortrykkede Døden for nogle Uger siden et agtet Led. Vi mene Rigsarchivar Lange, over hvis Liv og Virksomheit vi i det Følgende give en fortsat Udfigt.

Af Navnet Lange gives i Norge flere indbyrdes ubeslægtede, men vistnok alle indvandrede Familier; den, hvortil den afdøde Rigsarchivar hørte, er saaledes oprindelig hollænsk. Vor Langes Bedstefader kom 1765 til Norge, hvor han blev Slotsforvalter paa Akershuus og giftede sig en Gaard til i Bærum (et Par Mile fra Christiania), hvilkens Sønnen Baltthasar Michael, Historikerens Fader, arbejdede og i sin korte Levetid dyrkede med en Flid, der skaffede ham et stort Ny som Jordbruger. Men allerede i sit 30te Aar borttrøvedes denne dygtige, med en Peder Anfers og en Herman Wedel-Barlbergs Indest og Fortrolighed hædrede, Mand ved en 1812 i Christiania grasserende Typhus. Hans eneste Søn, Christian Christoph Andreas Lange, der var født 13de August 1810, var saaledes kun 2 Aar gammel, da han mistede sin Fader; hans Moder Ovidia Margrete Kirstine Messjell, Professor N. Keyfers Søstendebarn, lever derimod endnu i Christiania.

Efter Børners Naad blev Gaarden i Bærum solgt i Decbr. 1812 for 48,000 Rdl. D. C., hvilket ansaaes for en høi Betaling, men nogle Uger derefter kom den bekjendte, for saa manges Velfærd skiebnevangre Forordning af 3die Januar 1813, og dermed var den nævnte Sum reduceret til en Tiendebeel, og den hidtil velstaaende Familie nedsunken i Nød og Trang.

Efter i Hjemmet at være underviist i de første Elementer af sin Moders Fætters, den ovennævnte senere Prof. N. Keyser og hans Broder, der siden blev Professor i Theologi, kom vor Lange 1820 i Christiania Cathedralskole, hvorfra han syv Aar efter blev dimitteret til Universitetet. Denne Skoles Rector var dengang Jubellæreren Kofsted, en elskelig, lærd og i tidligere Dage dygtig Skolemand, men i den Tid allerede i den Grad sløvet, at Skolen befandt sig i et Anarchi, hvortil vel neppe i vort Aarhundrede nogen nordisk Latinskoles Si-

nerie, mindst i en Hovedstad, kan opvise Magen, især da flere af Lærerne haade vare aabenbare Ignoranter og førte et uordentligt Levnet. Og dog var der mellem disse Lærere een, Historikeren Albert Lassen, som trods sin altsjor store Tilhængelighed til Bøgerets Glæder dog med gode Kundskaber forbandt en Livslighed i sit Foredrag, der efter Langes egne Utrykninger hos denne og flere valte en mere end forbigaaende Interesse for Historien.

1827 var det, at Lange blev Student, og samme Aar kom Rudolf Keyser hjem fra den Islandsreise, som har været af saa stor Betydning for den norske Videnskabeligheds Udvikling. Keyseres Forelæsninger over Oldsproget og Fædrelandshistorien befæstede hos Lange den allerede i Skoledagene valte Kjærlighed til historiske Studier, hvortil han imidlertid blot kunde offre en indskrænket Deel af sin Tid, den Deel nemlig, der blev tilovers fra det theologiske Prøbstudium og fra den Bestættigelse som Huuslærer (hos Prof. Hansteen), hvorved han maatte erhverve sig sit Underhold. I en Tid var han ogsaa ansat ved en Boghandel i Christiania, hvilket gav Anledning til hans første literaire Arbejde, en Bogfortegnelse, den første i sit Slags i Norge, omfattende Tidrummet 1814—1831. 1833 blev han theologisk Candidat, og ved Hansteens anbefaling var han saa heldig Aaret efter

at erholde en, i Forhold til hans Alder, fordeelagtig Stilling som Lærer ved det norske Selskabskorps i Frederiksværn (i Religion, Historie og Modersmaalet).

Allerede tidligt havde der hos ham udviklet sig en stærk Reiselyst, som han dog i sine Studenterdage kun havde formaaet at tilfredsstille ved Godture i Norge, ved hvilke han dog ikke alene havde erhvervet sig udstrakt Kjendskab til sit Fædrelands Topographi, men ogsaa i Localarchiver samlet et og andet historisk Bidrag. 1833 havde han efter bestaaet Embedsexamen gjort den første af sine mange Kjøbenhavnsreiser, navnlig for at gjøre sig bekjendt med de mangehaande derbørende Kilder til Norges Historie, og da hans Lærerskilling i Frederiksværn blandt flere Fordele ogsaa skjenkede ham den meget store, at han hver Sommer nød et Oium af tre Maaneder, kunde han nu oftere foretage de ham saa høi literaire Udfugter. I Aaret 1844 foretog han saaledes med offentlig Stipendium en Reise til Nordtyskland for i de forbiis hansenstiske Stæder, hvis Forbindelse med Norden engang var saa levende, at gjenemgaae og afstrive Archivsager, der kunde belyse Norges Historie. Om den mønsterværdige Samvittighedsfuldhed og Sagkundskab, hvormed Lange benyttede dette Stipendium, kan man gjøre sig et Begreb ved at gjenemlæse hans Indberetning om det ved denne Reise

Christian Christoph Andreas Lange.